



Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 154 (12244)

1983 чылдың июль 5, вторник

1925 чылда үндээлдегенин

Өртөө 3 мек

ШЕРИГ-ПАТРИОТЧУ КИЖИДИЛГЕ

Бис үкен сес чыл тайбың дээрнинең адаанда чурттап турар бис. Ыңчалза-даа дайынның чаңгызы бо хүннерде-даа чер болганда дыңылап, бистиң планетаның бүгү булуңнарында кижилериниң дүвүрээзинерин болдуруп турар. Ол хамаан чок Американың Каттышкан Штаттары дайынның реактивтиң чепсези комсомол делгеминче безин непередикрин планнап турар апарган. Каттышкан Штаттар болгаш оок НАТО талазы-биле сулчузичилери адалууг дайынның халааны уулгедириниң чаа-чаа аргаларын чогадып кылып, бүгү кижи төрөлгениң хуу-салымын хыл кырында салып турар апарган. Дайынның коргунучу чепсези эңдере бүдүреринге триллион-триллион долларын чарыгдавашкан, онеан ынадының агрессорлары чурттар аразының байдалын аажок кидигендиргенер.

Тайбың херээн болгаш улустарның айыыл чок чоруун камгалаарының херээн доктаамал кичээнгейиниң төвүнге албайн, Совет Замелиниң Коммунисттик партиясы болгаш Совет күрүне бедик серемчилелдиг болурун сагындырып, ССРЗ-ниң камгалап күчүзүн быжыглаарына болдунар-да бүгү аргалары аныгалап турар.

Төрзөн чуртту камгалаарына кезээде белен болурунун база бир кол аргаларының бирээзи — камгалап-массалыг ажилды болгаш шериг-патриоттук кижизидилгени улам экижидери деп партия санап турар. Массачонну коммунизм-ниң херээнге бердинген хамаатылар кылдыр кижизидилгениң чарыбас кезээ болушкан, шериг-патриоттук кижизидилге амылчы чоңунуң, эң ылаңгыя аныктарының ортузунга Ала-чурттуң айыыл чок чоруун, бүгү социалисттик кады амыл-чарыганың чаалал алышынын камгалаарына чугула херек бедик идея-политиктиң, дайынчы болгаш мораль-психологтук шынарларын шижээдип алырына бүгү талазы-биле идигни бээр ужурулуг.

Шериг-патриоттук кижизидилге — улуг политиктиң болгаш күрүне ужуу-дузалыг чугула сорулга. Ол айтырыгын шижирткээрин партия, совет органнар, комсомол организациялары, партияла, школа, өөредилге черлери чедип алыр ужурулуг. Аныктарының шериг-патриоттук кижизидилгенин чедип алырына, оларны шериг херээнге белеткээринге онза улуг роль Ленин болгаш Кызыл Туу орденниң армияга, авиацияга болгаш флотка эки туразы-биле дуза чедиреринин Бүгү-өзүлел нийтилеринге хамаарып. ДОСААФ ам барык-ла 56 чыл иштинде чурттуң Чепсектиң Күштериниң дайынчы курлавырларын белеткел, чон ортузунга камгалап билгилерин пропагандалап, келир үениң дайынчыларына спорт-тук шеригжиткен болгаш техниктиг хевирлерин шижээдип алырына улуг дузаны чедирип келген.

ДОСААФ чылдың-на улутпурге болгаш көдээ ажил-агыйга хой-хой специалистерни белеткел үндүрүп турар. Шеригже келдирип турар аныктарының үш кижиниң бирээзи-ле мергежилинге белеткелин камгалап нийтилериниң организациялардан ап турар. Анык салгал мораль талазы-биле быжыг туруштук, шеригжитилге билгилериниң үндөзүннени билер, күш-даныр талазы-биле дайынчан болуп ужурулуг.

Республикада Чадаананың, Туранның, Ан-Довурантың, Сарыг-Септин школаларында, Кызылдың № 4, 1, 3, 2 школаларында шериг-патриоттук кижизидилге эки тургустунган. Ол школаларда революшчу дайынчы, күш-ажылчы алдарының черлеринче полкотарын чорудуп, мурнакчылар, хоочуннар, алдарлыг кижилер-биле ужуражылгалар доктаамал болуп, «кызыл ишчилер» кылуу амылдан, «Зарница», «Орлёнок» оюннар план өзүгээр чоруп, ДОСААФ болгаш комсомол организациялары аныктар ортузунда эвээш зөөс амылды кылып чорудуп турар.

Ам республикада 40 муң оолдар болгаш кыстар ленинчи зачетка кирип, 21 муң амыг аныктар маркисчи-ленинчи теорияны шижээдип ап, оларнык нийти билги бедип турар. Анык механизаторнуң отряды 15 муң амыг оолдар болгаш кыстар, көдээде комсомолчуларнык, аныктарының 87 коллектив амылдап турар. Республикада 50 муң хире оолдар болгаш кыстар күш-культурада болгаш спортта хаара туттуңган, чылдың-на 21 муң хире кижиги ГТО-нуң комплекси-ниң нормаларын, муң-мун аныктар спорттук массалыг разрядтарын дужаап турар.

Шериг-патриоттук кижизидилгеге өзү барымаалаар, ужуу эдөөр чорук камдан-даа турбас, чугула чогадынычы өзү-биле чаа аргалары дилеп тып, теоретиктиг өөредилгени амыл-чарык-биле холбап чорудары чугула. Ындыг турбуже чаадыл ДОСААФ эге организациялары, школалар, ортумак өөредилге черлери эрги өзү-биле амылдап, амылдың дээштин чедип албайн, шериг-патриоттук кижизидилгениң денчелин бедидериниң чаа арга-методтарын дилеп тыппайн, аныктарының амыг-агый бөлүктөрү-биле тускай амылдаарының аргаларын амыглапайн турар, дайынның хоочундарының болгаш шериг албаны эрттиргенериниң байлак дуржумгазын чедир амыглапайн турар. Чижээ, Өвүр, Бай-Тайга, Төмү райондарының ДОСААФ комитеттеринде болгаш комсомол организацияларында аныктар ортузунда шериг-патриоттук кижизидилге ырактат чепсез тургустунган.

СЭКП ТН-ның июнь (1983 ч.) Плениумунда мынчаар айткан: «Бөгүн патриоттук болуру дээр бистиң Төрзөн чурту-вустуң камгалап күчүзүн болгаш экономиказын шуудуру күш-биле быжыглаары, аңаа шыңгыр белеткелди чорудары-дыр».

Чурттагыч чонну шериг херээнге бүгү талазы-биле, доктаамал өөредилгени чугулазының дугайында ленинчи чагы делегейдай дайын өртү өскүп турар бистиң бо хүннеривесте улам кидигенин эгелзэн. Шериг-патриоттук кижизидилгени улам ыңай экижидери — партия, совет, комсомол болгаш камгалап организацияларының хүн буру чорудар ужурулук чугула херээди. Төрзөн чуртту камгалаарына кезээде белен болуру — совет хамаатызы кижиги бүрүзүнүң ССРЗ Конституциясында хойлуужуткан ыдыктыг хүлээлгедир.

Эки шынарлыг, хой дүк дээш

Планын күүседиринге бүзүрелдиг

Каа-Хем районда «Совет Тыва» совхозта ийи кыргыда пункттуу бар. Оларга он муң амыг хойну кыргыт. Ооркан Эрес-оол эргелекчилээр пункт 4,5 муң хойну кыргыт. Совхоз кургане ады тонуна дүңгү турбаган. Хой бүрүзүзү орту-ма-биле ийи килограммдан эвээш эвес дүк адынып турар. Совхозтун ажил-ишчилери бүгү хойну айлык артык хонуктарында кыргыт доос-кап, дүк дужаарының чыл-панын күүседир сорулганы салгал амылдап турар.

Совхоз төвүнде кыргыда пункттуу адынып ортукта-астааны эки. Оон улам-дан алаа хүнүн-не 180 хире кижиги амылдап турар. Чаче-таашыны эвес болза, кыргыт ужуруту хойнуң хой кезин кыргыттыла берген турар ийи.

Аш-чемни поварлар Бал-чый-оол Анаржаз, Тамара

Монгуш, Александра Кенден олар пунктта белеткел, кыргычларың кемгерип турар.

Кыргыда пункттуу ады-тык чүве чон, шунту эме-сек-селиг. Электрлиг хачи би-ээр Койгунмай Кара-оол, Ма-рина Монгуш, хол хачымы би-ээр Натип Шадрия, Көккөй Кара-оол олар кыргыч-лары хайгаарып, шаптылап берген хачыларын дораан-на чыдап берип турар. Кижиги бүрүзүзү кыргыт дүңгү-үткенин Алаа Хемни бүрү-ткел, хүнүн-не түнүп турар. Дүңгү Шина Саая, Розада Сундуй ылаан соода, Нико-лай Хунадай биле Владимир Дончай-оол савалап, тырып турар.

Кыргыдада совхозтун бүгү чоу активни кыргыт турар. Бир хүн мал чехи белеткээ-бригаданын кезиктирер 100 хойну, садик амылалчылары 47 хойну кыргыт болду. Кас-

сир Монгуш Чечек, бешки классың өөреникчиин Розай Мунак, кыргыч Екатори-на Намдал олар хой кыргычтарына сап-даа, шынар-даа талазы-биле мурнуку оодуру-да чоруп турар. А комсомол-чу Доктурбек Джамкулатов кыргыт хой хуңда 60-70 че-де бээр. Бо кыргыччы сөөлүгү уде амылдаары чагыш-пак салып алыр апарган. Ол бир хойну кыргычтарына 1,5 минутадан хой эвес уеня ча-рыктап турар. Чамдык кыргыч-чылар оон үлөткөп элери, хойну дүрген кыргыч-чылар аргазың шижээдип эгелзэн.

Кыргыдады доозарына че-дир эвээш үе артык, совхоз-тун бүгү чоу ук камгалап-ны бедик шынарлыг эрттирер дээш шуудуру амылдап турар. Оларнык күрүнегү дөк дужаарының чыл-панын хууаалап эрте күүседиринге чыгынып турбас.

К. ЧОДУ.

КЫРГЫДА ТҮЛҮКТЭН

Барыш-Хемчикте «Барыш» совхозтун Хенделек салы-рында хол кыргыдады ор-ганизация эрттир турар. Сал-бырың кыргыт ужуруту хойуңа бо хүннерге чедир 1700 баш кыргыттыңа, хой-лап-на 1,5 килограмм дүк адынып турар. Анык-ишчилер 2 тонна 384 килограмм дүктү пресстөө, белеткел конарааның дужаагылар. Пунктда 19 электрлиг хол хачылары-биле амы-

даар 10 туруштарда кыргыч-чылар болгаш пресстекчилер, дүк классачылары, септи-чиер болгаш оск-лаа амылчылар аразында сойла-лыстик чарыктың түнүзүн беш хонуктап үндүрүп, мур-накчыларын шаңгал, мактап турар.

Эрттир беш хонуктарын түнүзүндө электрлиг хачы-ларда кыргыччылар Чоар-оол Саая, Кенден Данчык,

Ламар-оол Хомушкы, хол хачымында Айыраа Хомушкы, Хүрүгүл Сопта, Доанаа Кү-жүгет олар тилекчилер бо-луп, шынар шынардык болгаш ашча шаңгалыга төлөткүп болгалар. Хонделекчилер хой кыргы-дады кыска хууаала чорудар, күрүнегү эки шы-нарың «чымчак адының» бээр дээш кызымак амылдап турарлар.

А. БЕГЗИН-ООЛ.



«Шепээр» совхозтун Аян-гаты салбырында хой кыргы-дады түлүктөн. Салбыр бо чылын 21 конадан 9118 хой-ну кыргыт, нийтизи-биле 46 тонна дүктү күрүнегү дужаар.

Кыргыччылар ортузунда социалисттик чарыктың түн-мелин беш хонуктап үндүрүп турар. Салбырың хоочун кыргыччылар Марат Монгуш чарыкка каш удаа тилекчи болган.

ЧУРУКТА: Барыш-Хем-чик районда «Шепээр» сов-хозтун Аянгаты салбырының мурнакчы кыргыччы Марат Монгуш кыргыда уезинде.

Я. МОНГУШТУН ФОТОЗУ.

УКРАИНАДА ДҮЖҮТ АЖААП АЛЫШКЫНЫ

КИЕВ. Украина бедик дү-жүт ажалдадып кыргыт. Июль 2-да ажал алышкыны транспорт комплекстери ре-спубликаның мурнуу зоназы-да кол тараа культуразы — күзүн чажар кызыл-тастык массалыг ажалдадып кыргыт. Украинаны оске деис-кээрлеринде арбай болгаш го-рох ажалдадып кыргыт-тур.

Дүжүт ажал алышкыны-ның мурнуу оодуруларында дуржулгады мастерлер чоруп турар. Чижээ, Киев областың

Ватутин атыг совхозтун комбайнери М. Пропопенко бодуңуң аргасалын тараа ажал алышкының амы-чээрби дорткү улаа кырип, бедик коргузгелерин чедип ап турар. Мурнуку чылдардазы микшак, «Ниваның» буне-ринден муң центнер тарааны районда эи-не баштай ол дү-жүрген, Донецк, Крым, Воро-шиловград болгаш оске-даа областарың хой-хой механи-заторлары ээлчег үдүп амыр

күүседип турар. Дүжүттү байдалы бары-даа ажал алышкыны аргасалын баш бурунгар таарыштыр тургузар аргамм чок контрол бастырышкын республикада калбаа-биле де-терин. Чодала сыгыт, тари-мык үнген тарааларга кал-барты несттер жатталарын амылдап турар. Республиканың тараажы-лары хүн бүрүде-ле 200 муң гектар тараа шөлдериниң дү-жүдүн ажал ап турар.

БУГУ ОРУКТАРДАН — ЭЛЕВАТОРЖЕ

ЧИМКЕНТ. Областың орук-тарында тараа сөөрткен ма-шиналарың ажилы эң-не хайымшыкыныг. Бүдүрүл-гени оске участоктарында чоруткан база бир муң автопо-ездилер элеваторларже тараа-ны массалыг сөөртүрүчө кыргып эгелзэн. Тараа шы-гаар черлерже кызыл-тас болгаш арбай сөөртүлгези бү-дүн чарык катал өскен бол-гаш хонукта рекордтуг коргу-зуг—25 муң тонна чедип ту-рар.

Белеткелчилер боттарынык күш-ажылы ээлчеп шалып-ны эрттирп турар. Бүгү-ле он тос элеваторларда болгаш

тараа хүлээп амыр бүдүрүл-гелерде бо хире хайымшыкы-ныг үеде безин чүгүп дүжү-рери-биле оочуларга тран-спорт коугабейн турар.

Тарааны хүлээп амырын шактар айы-биле, график-п тургусканы — амылда улу-г алыгы берген—деп, Чимкени-тин тараа продуктулар ком-бинатының директору Н. Мар-тиновк чугулап турар.—Хонук бүрүзүнде чок калбаа ажил-агыйлардан хүлээп ап турарымыс дорт чүс автопоез-дилер тус-тузуңа болуңга айткан шагында график ду-гаар, ортуума-биле бир мину-

та болгаш-ла кээп турар. Ас-тотранспорттук чүгүп сат чонда дүжүрүп четтиңип ту-рар бис. Бир машина тараа-ны дүжүрүп нормадан ийи минут эвээш—15—20 минута чарылдаттынар. Ол соруга-да тараа хүлээп алышкы-ның ийи немерде шуттуну тургускан. Бо чылын чаңгыс-даа тараа тарааны скла-дтарга кере — амылда турар. Складарын шуттуңу асылы-тылап чорук дүжүттүң тараа бүрүзү чидирп чокка кам-галап амыр аргамм берген. Бүгү тараа шыгаар черле-де күштүг салгынамдышкы деришкенирин тургускап,

Мал ажылы — шалыпчы фронт

ЧАҢГЫС ААЙ НАРЯДБИЛЕ

Мыймыг бода малдык семирткелдеңиң аныктыг болурун Калуганың «Подпо-лесский» совхозтун ажил-ишчилери коллективтег кер-оже шилчиге-биле холбап турар. Малдарың немерде деңизиниң бир дептери амы-гы уде чедип рубкадып чү-ле амыг турар — ол дээр област эң дээр коргузгелер-ниң бирээ.

1100 молдугаларың семир-ти азыраары-биле дорт ки-жилег эвээш-биле кероно совхоз чаргам, семиртиге шөлүгө эң бүдүрүчүгүг амыла эки байдалдарын тургускан. Малга чех бээрни механизастаан, молдуга-ларың турар черлеринде сугуу дамчыткан.

Чаа арга-биле амылдаары-ны эки талазы алды. Молдугаларың семирти амы-раарына оон мурунда он ады кижиги амылдап турган болза, ам чүгүл дорт кижиги

Звено малды чүгүл ажаарын эвес, а харын мал чехин белеткээрин база хү-лээнген. Семирткелчилер бе-дик немерде деңизин чедип алырына сугуурадып: оларнык амылдан амыр түнүш, коргузгелерден ка-маардыр.

Областың чагыт семиртиге шөлдеринде ам хой-хой эве-клар чаңгыс аай наряд-би-ле амылдап турар.

В. КИРЮХИН.

НЕМЕЛДЕ УЛУГ

Эң хой продукцияны бээр бедик бүдүрүчүгүг малдар-дан безин немерде продук-цияны улам көндөдүп бо-лур. Ону эвээшкенин Ви-льянда районунуң «Выхля» колхозунун саянычы Аста Романовскиниң амыл кор-гугу турар. Ол бо чылдың эгелзиден бээр бир ивекке

оонаштыр 4500 килограмм сүттү саап алган. Ол эрткен чылдың түнүзүндө уде у-чок амыг болгаш республика-да эң бедик коргузгү болу-р. Аста Романовскиниң амыл-дан турары «Малген» ферма мурнакчы бүдүрүлгө. Малды мында зоотехнигың бүгү немерделерин сагып ажаап

турар. Ивектен чыдаа саап амыр сүт беш муң кило-граммды доктаамал амыр турар. А Романовскиниң чедип муң килограмм сүт саап ту-рар саанычыларын баштап, Ындыларнык сапы репуб-лика доктаамал немереп турар.

Р. ВАЛДА.

ЧИИК ҮНЕЛИГ ДАГАА ЭЪДИ

Ворошиловград областың дына хой колхозтарында бол-гаш совхозтарында куштар-ны чыны амыг дээр алаан-га өстүрүп турар. Ол дээр диег чеге амылдар-ыт бү-дүрерин көндүдүрүп бол-гаш оон бот-үзенин чыгеди-риниң куралы.

Ол херекти чаа бау-бале организациялары районны-ның агроулеттур катты-

адышкыныры дузалап, Ында куш өстүрер колхоз-тар, совхозтар, куш фаб-рикалары болгаш бүдүрүлгелер кирип турар. Ажил-агыйлар аразының холуксаалыг мал чехтериниң заводтары чехин бүдүрген, куш фабриказы дагаа оолдарын берген, теф-чи бүдүрүлгелер камнатыл-ган материалдардан суга-рыкчыларың, чех үзээр чер-

лерин, куштар азыраар шөл-дериң тутуң.

Ол бүгү чарыгдалар — харык чок эвээш, а бермаче-ла — холчок улуг. Областың колхозтары болгаш совхозта-ры чагыт үе иштинде ады муң амыг тонна күш эдиги күрүнегү садарың хүлээнген.

Л. ТКАЧЕНКО.

ТЫВА АССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН БЕШКИ ЧЫЖЫНЫН ЧЕДИГИ СЕССИЯЗЫНЫН АЖЫТТЫНАРЫНЫН ДУГАЙЫНДА

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң бешки чыжылың чедиги сессиязы 1983 чылдың июль 8-те 10 шакта СЭКП Тыва обкомунуң Политиктиг чырыдышың бажыңыга амыттынар.

ТЫВА АССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ДОКТАМАЛ КОМИССИЯЛАРЫНЫН ХУРАЛДАРЫНЫН ДУГАЙЫНДА

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң доктаамал комиссияларының хуралдары 1983 чылдың июль 7-де 10 шакта Советтер бажыңыга болу.

ТЫВА АССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ДЕПУТАТТАРЫНГА

Дээди Советтиң чедиги сессиязына келген Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң депутаттары 1983 чылдың июль 6-да 14 шактан 22 шакка чедир, июль 7-де 8 шактан 18 шакка чедир Советтер бажыңыга бүрүткөр. 1 калт, кабинет № 107, телефон 2-55-42. Июль 8-те СЭКП обкомунуң Политиктиг чырыдышың бажы-ңыга 8 шак 30 минутта бүрүткөп эгелээр.

ТЫВА АССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ДЕПУТАТТАР ТӨЛЭЭЛЕКЧИЛЕРИНИН ЧӨВҮЛЕЛИНИН ХУРАЛЫНЫН ДУГАЙЫНДА

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң депутаттар төлээлекчилериниң чөвүлелиниң хуралы 1983 чылдың июль 8-те 9 шак 30 минутта СЭКП обкомунуң Политиктиг чырыдышың бажыңыга болу.

МАЛ ЧЕМНЕРИ БЕЛЕТКЭЭРИНИН ДЕПШИЛГЕЛИГ АРГАЛАРЫН АЖЫГЛААР

Мал ажылы хандыраарына республиканың совхозтары 1983 чылда 230 муң тонна си-генин, 420 муң тонна сенажы, 90 муң тонна сенажы, 8 муң тонна витаминиң ситен дал-ганын, 15 муң тонна борбан-адыг чемнерин, 123 муң то-на саванын белеткээр ужу-руг. Ыңчалза-даа агарлаады-шкыныг кургалышкында ар-гасты-биле 85 муң тонна си-генин, 80 муң тонна саванын белеткээр база негеттинип турар.

Сигенин, мал чемнери кул-тураларың оодузынче, мал чемнерин арбыны-биле болгаш шынарлыг кылдыр белеткээ-ринге бо чылын таарымчалыг байдалда республиканың сов-хозтарында бар болуп турар. Мал чемнерин бүдүрерин ка-ведилер, шынарлыг экижээр талазы-биле хемчегчерин сов-хозтарың улуруткучлары, агый органдары ап чорудуп турар. Мал чемнерин белет-кээрини депшилагели аргала-ры республикада калбаа-биле шижээдип амылдаар сорулга салдылган. Витаминиң си-ген далганын, сенажы, се-нажы, малдык борбаанды-

лыг чемнерин көвүдээд белет-кээринче, онза кичээнгейи угландары чугула. Сенажы болгаш сенажы кылдылар шынамыг оңгарларга тырып белеткээр негеттинип турар. Алаа, кылдылары сенажы бол-гаш оңгарлар тырып кам-галаарына эргежок чугула. Мал чемнерин каагалар черлерин бүгү хевирлериниң, мал чемнерин болбаадырдыр нехтериниң туудуң бо чылын совхозтарга калаартыры кор-дуген. Мал чемнерин каа-галар бар черлерин септе-лгези коугуру үезинде шынар-лыг чорударыңче кичээнгейи база кошколди болбас. Малга чүгүл болбаадырдыл кылган үүрмектең, чемнерин бээр сорулга сала-лыг турар. Мал чемнериниң хоолдуг бедик шынары хе-вээр арттырып, камгалаары-ның адыштыг аргаларының бирээзи—витаминиң ситен далганын арбаадыр бүдүр-ер болуп турар. Витаминиң ситен далганын хоолдуг шынарың камгалаатыңа элзеп каш факторлардан ха-ныктыр. Бедик шынарың ситен далганын бүдүрүп амыр төлөдө, ситенер чечекте-

бөздө кезере чугула. Сиген далганын шынарыг болуру оңу кургалдырың чорудуу салгырыңа болгаш витамини-ниң ситен далганын бүдүр-ер аргаларың соксал чок амылдаарында каш хамаар-жыр.

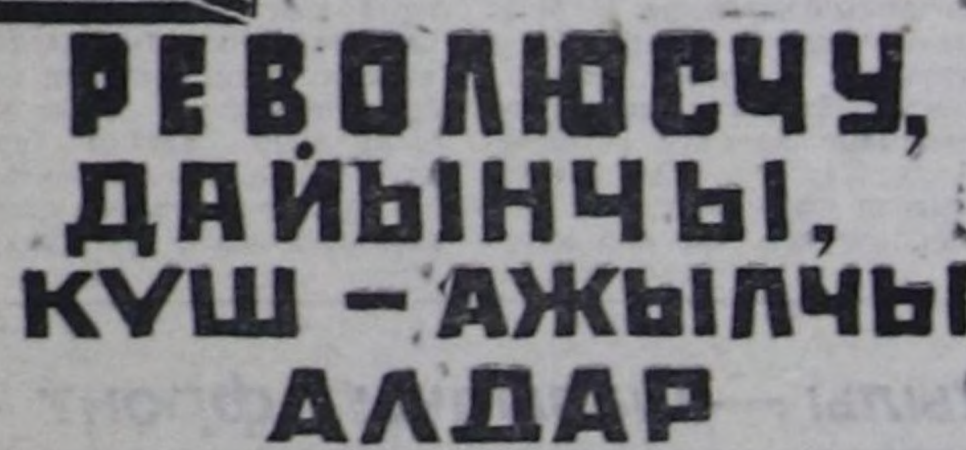
Сигенин үш сантиметр че-дир үүрмектең чугула. Си-генин ыңчаар үүрмектевес

болза, агрегаттың иштинег-териниң оон соода изип, харын-даа ортенин, шынары басырай бээр таарымчалар моон мурунда чамдык сов-хозтарга болуп турган. Кес-тетин ситенин саалатпайн, агре-гаттарга эжеп, дораан-на үүрмектедирге мал чемнери-ниң чидирин болбас. Бас-жы шынары куулаады болу-р. Кестинг болгаш үүрмектең

сигенин 2 шак дүрүзүндө кургалтай болуу-биле чыты-рар болза, амыг ситенер дүрген иштер, оон түнүзүндө мал чемнериниң каратын деп хоолдуг шынары басырай болу. Эрткен чылдарда бо не-геттени республиканың чам-дык совхозтарына сагылап келген. Витаминиң ситен

далганын бүдүрер агрегат-тарың амылдан доктаамал таарымчалары, ситен дал-ганының шыгы 10 — 12 хуу хемчээдиг болурун чедип амыр негеттинип турар. Чижээ, шыгы 12 хуу-ууадыктырып, ситениң но-дун хой ситен далганын шынары дүрген басырай болурун дүргүтүп, хонук каратын хоратпас, шынары камгалаар төлөдө,

малдык борбаандыг чемне-рин бүдүрерин сүмөспөй турар. Сенаж белеткээр амылдар-ны механизастап, шуштур-луг арга-биле чорудары бедик шынарлыг сенажы бүдүрүп алырың кол негелзеден бо-луп турар. Сенажты белеткээ-рин чаңгыс ээлчегин кылдыр үш-дорт хуу дүрүзүндө чо-рудаары чугула. Бедик шынар-лыг сенажты белеткээринге, каагаларына оңгары эки дугалары, агаар кирбес бо-лур чугула. Сенаж кылдыр ситениң шыгы 55 хуу турда, оңгарга тырып салыры сүмө-лөп турар. Сенажты оңгарга салган сөөлдөдө полжистиле-ниң плёнка-биле тырып шы-каш. 20—25 сантиметр дову-ран-биле бажыраары чугула. Оң кыры



Ада-чурттуз Улуг дайымын
чыдарында Совет Ар-
иянын болгаш чоңуң тиг-
лгезин совет кинематогра-
фтоо.

...ийн дугуйтай ах... фильм-
древ кол черни Роман Кар-
нго ууртатан документали-
ер бөлүүнх тургууналыг
эрби сэрлэж "Ала-хурт-
н Ууг дайны" нд док-
тлал-публицистг кинопо-
и ээлэн турч. Фашистг
рмийнхн чмчл шаварин
эрэс-мэдрийг үлүү
хүснэ сөвт чочуун ууг
илдсн, снхн бүт
руудуу, сеткэл-сэгнхн
ийлхыртгээр хэр уугт күш-
лэ нүгүсн.

Совет кинонун мхстери
ла-хуртун Ууг дайны
н темга ажмхн уламч-
уушн.

ХУРНАТ: "Олар Төр-
рү дүн түзүүн чоран-
н нд кинофильмн кдр.
ТА-мд фотохроника.

...Шэлээтэр билет болган
чанарынга орук документа-
ли су кэн чагаа хавын ту-
сг тура, батарс коммунд-
буйр "чэдришн, мнхн
чүгээдм:

... Бстн батарснхн
нудан ала-мнчг азг бай-
рмьс чэдир снхн.

Өөрү шүтү мнн бсл-
лгй бергн. Бир нжн хвн
бисан, бирээс хөрөк дмд-
терн кйлхйт аштан, үшкү
үг авамга бслк сэдм бс-
дзэнн акшмга нмнм-д
бэрн. Сэрлшт Снх Назар-
кн куруа берд, а Назар-
Ахслв берд, Курум, Сэр-
гүм чаа-лаа бол, зттери
бсээндн обтаавадм.

[illegible]

Ынчан Кыргыс Норжуң деп
адаар санитар кыс кады. Бер-
ге тулчуушкуннар үезинде

Д. КАРА-ООЛ.
Танды район.

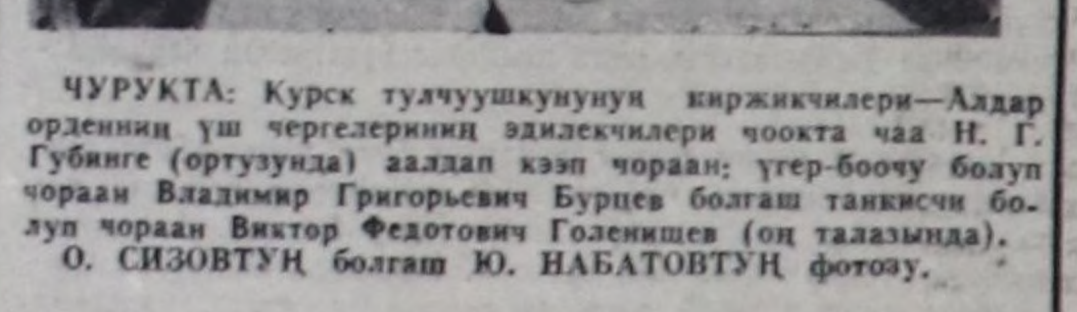
Д. КАРА-ООЛ.
Таңды район.

НУНДА

йыңчы программазы болду
гай улам күжениншикин
ажыллап турар. Тайбың а
көк дээр адаанда амырлар
дөртен ийн чыл дургузуп
мычаар агып келген болга
аас-кежинтиг амырлар агы
мын ам-даа уламчылаар.

Танк шериглерине кайтамчыл маадрылгы болгаш ыдыдамчыл кай чоруктарына массалык-биле көргүзүшпүш, дайымыга олунмуг согушунуварына таварыштырган. Понкырылган болгаш Прохоровканын чамынык танк шериглеринин эч-не кадыг-дошкун тулу-чушкунувары болган. Чамык дуруда талаштын негизде дуру-дузга дайыш чыгуу ИД-2 километр бурунгаарга ар-галыг болган. Танк шеригле-ринин күтүлдү согушунувары-биле бистин шериглеривистин туруштарына үргөздүр, кам-галдын чыа таварын кирер доо фахистеринга оралда-

Курск тулчуушкунууна, мезгээндин бир дөтөн чыл эрткенге, советтик диндар дайымын чыгарып берген быч-еткен болгаш амгы уеде тай-бын дөш чүтүкүлдү дем-сиюшпүшпа, тайбын тургу-зукчу акыл-пижи сорун и-риштинкил уламчылап ту-рар. Хоорайлар болгаш суур-лук ай, чыл, хүн келген ту-румна сайылар турар. Дор-тен чыл бурунгаар кадым-дошкун тулучушкунулар бол-ган черге чаа-чаа хоорайлар болгаш суурлар тургустунуд, чечектенди (ССТА).



СЭТА-ның фотохроникасы.

Төрүтүнгөсү хүнүүм болгон,
мугур чээрбелемди. Ол ауга-
мугага чыгарганым.

ӨРТЕН ✓ ИЙИ ЧЫЛ МУ

Х Улуг хуврал чоруп турган. Делегаттарийн чуугаазын, санал-оюулын дэмжлэрийн биске тэвшлэрээн Делегаттар фа

жип, Украинанын хоорай, суурларын тасташкан. Олзэрин аттары-биде украин хоорай, суурларда шалдер, ку...

гаш оюп-дээ өскө дайынчы
ырларын чоң сопуурдуу, кат
тап күтүседирин дээр турду.
Чалгыс көжөгелги шилер
бала-ла дайын темасына ши
нтинтегин турду. Театр чин
илешенин тыла сүргүлдери
К. Симоновту «Орус киж
лери» деп чалгалыгы үндөсө

йыңчы программазы болду
гай улам күжениншикин
ажыллап турар. Тайбың а
көк дээр адаанда амырлар
дөртөн ийн чыл дургузуп
мычаар агып келген болга
аас-кежиктиг амырлар агы
мын ам-даа уламчылаар.

Ш Ы Н _____

3-кү арын 1983 ч. июль 5

3-кү арын 1983 ч. июль 5

